

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 10. De fine examinis, sive fructibus, qui inde referri debent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

C A P U T X.

*De fine Examinis, sive fructibus
qui inde referri debent.*

POsteaquam capitibus præcedentibus actum est de modo & forma hujus Examinis, & de materia ejusdem, sive de culpis & defectibus super quibus instituendum est: sequitur ut de ejusdem fine agamus, sive de fructibus ex hac disquisitione referendis. Ut fructus hocce referamus, examen ipsum examinandum est, an scilicet eo ritu fiat, ut finem suum assequatur. Omnia exercitia spiritualia, omnesque generaliter actiones nostræ per examen perficiuntur, ut dictum est. Actiones illas discutimus, quando in examine super illas reflectimus, ut inspiciamus an juxta regulas & rectum ordinem factæ sint, finemque suum contingant. Quoniam igitur examen omnia perficit: convenit examen ipsum perfectum esse.

Ut

Ut ergo perfectum sit, necesse est examen ipsum examinari. Ut autem ritè examinetur, necessarium est ejus finem cognoscere, quidve per hoc exercitium intendamus.

Finis hic reducitur ad duo capita. Primum caput, Conscientiæ purgatio: secundum, Confessio peccatorum. Hæc vero duo capita in idem recidunt. Confessio enim sacramentalis efficacissimis purgandæ conscientiæ remediis accensenda est. Hunc utrumque finem Examinis assignavit S. P. N. in ipso hujus exercitii titulo, qui sic habet. *Examen conscientia, & ad peccatorum Confessionem utilissimum.* Hæc conscientia purgatio consistit primò in obtinenda culpæ remissione, quam tum per Examen ipsum, tum etiam per Confessionem consequimur: deinde in absterfione reliquiarum quæ ex peccatis remissis etiamnum supersunt. Etsi enim reconcilietur Deo, qui rationis limites prætergressus est, & post concupiscentias suas abiit, quando seriò ad cor revertitur; remissisque culpis restituatur. tui.

tui gratiæ; intra se tamen remanere senti-
 tit hospitis malè admissi reliquias, af-
 fectus pravos, inclinationes etiam pe-
 jores, quas peccatum peperit, & con-
 suetudo nutrit. Hæ autem reliquie
 non tolluntur cum culpa: purgatione
 multiplici opus est, & luctamine forti
 atque perseverante, ut ab habitu vi-
 tiosa mundetur anima, orneturque vir-
 tutibus. Hæc verò mundities com-
 muniter per examen particulare acqui-
 ritur, ut suo loco dicetur.

Ut ad rem quam agimus redeamus,
 constat evidenter, Examen hoc gene-
 rale conferre plurimum *ad purgationem*
conscientiæ de peccatis præteritis, si per
 puncta assignata ritè instituat. Duo
 enim sunt necessaria ut à peccatis pur-
 gemur: unum est peccata cognoscere,
 alterum cum proposito emendationis
 eadem detestari. Hanc detestationem
 subsequitur Confessio, de qua postea.
 Ut autem peccata cognoscantur, juvat
 punctum secundum Examinis, quo pe-
 titur à Deo lumen & gratia ad hunc fi-
 nem. Juvat itidem tertium, quod
 inquit

in
 rec
 ju
 qu
 po
 pl
 co
 qu
 ex
 ru
 ne
 bu
 ex
 ex
 te
 ma
 las
 ge
 &
 m
 sci
 ut
 qu
 h
 in
 ris

inquirat in peccata, ut in memoriam redeant. Ut verò eadem averteatur, juvat quartum & quintum punctum, quo dolemus, & emendationem proponimus. Ad hoc utrumque juvat plurimum beneficiorum divinorum recordatio, & gratiarum actio de iisdem, quod agit punctum primum. Tota igitur examinis forma ad purgationem culparum dirigitur: atque ad hunc ipsum finem tendunt similitudines omnes, quibus SS. Patres naturam & necessitatem exercitii hujus describunt. Etenim si examen hortulano comparetur: hic ante omnia nosse debet, quænam herbæ malæ, quæ bonæ sint, ut deinde malas sedulo eradicet, hortumque suum germine bono floribusque colore gratis & odoriferis repleat. Si assimiletur medico: huic primum natura morbi scrutanda est, tum applicanda remedia ut tollatur. Si sit instat patris familias qui rationem ponit cum servis suis: huic primum summa debiti & crediti inquirenda est, tum ineunda ratio plaris vel minoris. Si iudicii simile sit:

iudici

judici causa prius cognoscenda est, quam
condemnetur reus, & respublica cive
malo privetur. Unica harum similitudi-
num differentia est, quod neque hor-
tulanus ut herbas malas detestetur, ne-
que medicus ut aversetur morbos,
neque pater familias ut corrigat ce-
conomi fraudes, neque iudex ut ab-
horreat delictum, indigeant curâ aut
attentione, laboreque ac exercitio sin-
gulari: id verò requiratur in evellendis
peccatis. Cum enim peccata defectus-
que nostri à libera voluntate profiscan-
tur, & venenatæ quædam herbæ sint,
sed appetitui gratæ; morbi sed placen-
tes; damnosa res, sed lucrum quod-
dam prætexens: non sufficit, peccata
defectusque nudè cognoscere, sed his
cognitis curâ laboreque opus est,
ut illos detestemur & emendemus.

Ad fructus hos consequendos con-
fert plurimum solitudo & requies,
tempusque & locus ad hoc opus ido-
neus. Quemadmodum enim in fer-
vore conflictus non sentiuntur vulne-
ra, quæ deinde cessante pugná dolorem
&

&
fer
pe
sol
qu
rite
ret
tiu
die
ret
in
cup
sus
lef
me
tiu
sup
pr
est
qu
an
qu
(b)
do
ne
(a)

& sollicitudinem afferunt : ita etiam fervente passione quacumque, non perentiscimus culpas, postea vero in solitudine & quiete, malitia foeditaque illarum detegitur. Non immerito ponderat Chrysostomus, ut supra retulimus, (a) Davidem elegisse silentium & cubile suum, ut de iis que per diem dixisset, in corde suo compungeretur. *Quae dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini.* Occupationes enim, & curæ, & congressus aliorum, & res necessariae, & molestiae, & mille alia impedimenta momentis singulis occurrentia, non patiuntur malorum nostrorum sensum : supervenit sensus ille, quando nox appropinquat, quando negotiorum finis est, quando desinit fervor diurnus, quando paulum quievit ac dormitavit animi tumultus, quando tempus adest, quod desiderabat Job, cum diceret, (b) *Dimittite me, ut plangam paululum dolorem meum.* Ob eandem rationem, qua Chrysostomus cum Davide quietem

(a) *Tract. I. cap. I.* (b) *Job. 10. 20.*

quietem noctis requirebat ad exami-
 nandos effectus diei, Deus ipse teste
 Philone, (a) quietem sabbati instituit,
 ad discutiendos excessus hebdomadae. „
 „ Vates Hebræorum, inquit, septi-
 „ mum quemque diem, sabbatum sive
 „ quietem nominat: non ut quidam
 „ putant, quia post sex dierum spatium
 „ populus abstinebat à consuetis ope-
 „ ribus, sed quia septenarius numerus,
 „ tam in mundo quam in nobis con-
 „ fessione omnium habetur pacatissi-
 „ mus, & à seditione, bello, conten-
 „ tione alienissimus. Attestantur mi-
 „ hi, quæ nobis insunt potentia. Ha-
 „ rum enim sex indefinenter bella
 „ terrâ marique concitant: quinque
 „ sensus, & sermo qui profertur. Illi
 „ desiderio sensibilibus, quibus se non
 „ potiri agrè ferunt: hic per os effrene,
 „ multa silenda effutens. At septima
 „ potentia, nempe mens ceterarum
 „ dux, quando in potestate illas sex
 „ retinet, & perdomitis eis in secessum se
 „ recipit, amans solitudinis, & con-
 tenta

(a) *Libro de Abrahamo. initio.*

„ tenta secum ipsa colloqui: tum de-
 „ mum à curis ac negotiis mortalibus
 „ liberata, vitam serenam tranquillam-
 „ que complectitur. „ Ita ille. Hæc
 igitur potentia septima, sive conscien-
 tia, ut iudex, jurisdictione pollet legi-
 tima: neque veretur quæstionem in-
 stituere, & reprehendere, vel terren-
 do, si per malitiam vel contumaciam
 peccatum commissum sit; vel admo-
 nendo, si per inadvertentiam aut fragi-
 litatem patrata sit culpa; ne deinceps
 iterum redeat. Do. rgo conscien-
 tia, quodnam sit scujusque offi-
 cium erga se, & tione republi-
 ca nostra interior mandanda sit. Di-
 stinguere docet inter illa quæ per ma-
 litiam, & que per ignorantiam aut
 fragilitatem peccavimus: atque ad ju-
 dicii hujus institutionem quiete opus
 est, cum Deus præceperit, ut ad hunc
 finem populus procul esset ab omni
 opere. Quando enim orationi &
 compunctioni vacamus, mala plurima
 deprehendimus, inquit Richardus (a)
 quæ

(a) *Lib. 2. de eruditione interior hominis.*

exami-
 teste
 stituit,
 adæ. „
 septi-
 m sive
 idam
 atium
 ope-
 nerus,
 con-
 atissi-
 nten-
 r mi-
 Ha-
 bella
 nque
 Illi
 e non
 rene,
 otima
 arum
 sex
 m se
 con-
 tenta

quæ ex animi impetu temerè inconsideratèque admisimus: multa que sibi dictat homo contra conscientiam, ex quodam fervore spiritus, quæ deinde orationis tempore reformat & moderatur, perque lucem divinitus illabentem ad consilia convertitur saniora. Debemus igitur ea, quæ minus prudenter & præcipitanter admisimus, deinde diligenter excutere, attentèque perpendere, an justa vel injusta, utilia, vel noxia sint. Hoc Richardi consilium apprimè necessarium est. Verissimum enim est, insensibilitatem & excæcationem, ordinarios peccati comites esse: eos qui de his magis participant, de seipsis meliora sentire, & induere frontem meretriciam, & corde adeò obdurari, ut neque timore Domini, neque verecundiâ humanâ tangantur. Quicumque talis est, hic indiget enim verò viarum suarum examine longiore & accurato, ut in se reflectat animum & super se, atque verecundetur sui: & posteaquam se inspexerit, compunctionem suscitare conetur, qua

qua
mo
cor
exa
cor
I
rius
cess
pre
run
ut
plu
eju
cer
mè
nat
sed
qu
cor
cor
sta
De
ob
eff
mi

qua frangat duritiam cordis, & timori Dei locum det. Hæc igitur compunctio fructus alter est, qui ab examine provenit, ad purgationem conscientiæ.

De hoc puncto fusius actum superius, ubi quietis & separationis necessitatem adstruximus, ut intra nos pretiosissimum compunctionis thesaurum effodiamus. Hic locus postulat, ut evincamus hoc examen conferre plurimum, ut thesaurus iste obtineatur ejusque obtentionem magnoperè facere ad conscientiæ purgationem. Primò igitur, estne aliquid quod ita natum sit, non dico ad verecundiam, sed ad horrorem nostri nos excitare, quam in examine veluti in speculo contemplari faciem nostram peccatis conspurcatam? (a) *Arguam te, & statuam te ante faciem tuam*, inquit Deus peccatori. Quoniam tui ipsius oblitus es, & obvertisti dorsum mihi, efficiam ut ipse videas gravitatem & multitudinem peccatorum tuorum.

M

Quanto

(a) *Psf. 49. 21.*

Quanto autem rigore majori id futurum
 est in iudicio divino, ubi præter sen-
 tentiam severissimam peccatori nihil
 sperandum est: tanto fit majori miseri-
 cordia in iudicio quotidiano, undere-
 sultat absolutio & purgatio conscientia.
 Verè enim hic à Deo arguitur anima,
 quæ per accusationem conscientia pro-
 pria divinitus tacta compungitur; sta-
 tuiturque ante faciem suam, quando
 sceditatem suam considerans in se refle-
 ctit, seque ipsam arguit & castigat. Et
 quò clarior est hæc notitia, eò etiam
 gravior est reprehensio sui ipsius.
 „ Quanto enim quisque se minus videt,
 „ inquit Gregorius, (a) tanto sibi
 „ minus displicet: & quanto majoris
 „ gratia lumen percipit, tanto amplius
 „ reprehensibilem se esse cognoscit.
 „ Cum enim intrinsecus sublevatur per
 „ omne quod est, ad eam quam super
 „ se conspicit regulam congruere nititur,
 „ Et quia adhuc humana infirmitas præ-
 „ pedit, cernit quia ei ex non minima
 „ parte dissentit, totumque ex se illi
 „ onerosum

(a) 35. Moral. 2. alias 5.

„ onerosum est, quod internæ regulæ
 „ conveniens non est. „ Ex hac
 inspectione, & displicentia sui nasci-
 tur sancta compunctio : amaras red-
 dens delicias mundi omnes, quæ an-
 tea dulces videbantur, & dulcia, quæ
 apparebant amara. Neque enim vel ho-
 nores, vel divitiæ, vel voluptates car-
 nis, jam quidquam saporis habent, po-
 steaquam sensit, (sensit autem quæ
 revera compungitur,) ex earum frui-
 tione tantum dolorem, tantamque
 amaritiam gigni. Sed neque mala
 omnia contraria, paupertas, infamia,
 morbi, & quæcumque corporis asperi-
 tas, quidquam habent durtiei, quando
 compunctio aperuit oculos cordis.
 Quod si illa gradum aliquem excellen-
 tem contingat, tunc anima non aliud
 solatium invenit, quam malis omnibus
 subjici, tum in medicinam & satisfac-
 tionem peccatorum suorum, tum in
 augmentum virtutum & meritorum.
 Hæc omnia lucis divinæ effecta sunt,
 quando Deus vitæ nostræ errores cla-
 rius exhibet, & nos statuit ante faciem
 M 2 nostram.

aturum
 er sen-
 i nihil
 miseri-
 ndere-
 ientia.
 anima,
 æ pro-
 r; sta-
 quando
 e refle-
 gat. Et
 etiam
 ipsius.
 videt,
 o sibi
 majoris
 mplius
 noscit.
 tur per
 super
 titur,
 as præ-
 inima
 se illi
 osum

nostram. Non relinquit locum amori proprio, ut declinet in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis: ritè solvuntur debita propositorum bonorum circa vitæ emendationem, quæ tandem aliquando opitulante divinâ gratiâ executioni mandantur. Viribus enim suis mundana bona jam destituta sunt, ne decipiant: viribus etiam suis carent terrena mala, ne terreant. Hi autem scopuli duo sunt, in quos ordinariè impingunt bona proposita, & ita naufragantur, ut declinemus à viâ rectâ.

Ex hic omnibus, si rectè inspiciantur, concluditur, quod purgatio animæ resultet ex emendatione culparum præteritarum, quibus maculabatur; quod hæc emendatio proveniat à proposito firmo & efficace; propositum à compunctione & dolore; compunctio à cognitione errorum præteritorum. Liquet igitur notitiam peccatorum, compunctionem de illis, & propositum emendationis, (quæ sunt examinis partes præcipuæ,) mirabiliter facere ad
 purga-

purgationem conscientia, qui unus est
 ex finibus quos hic intendimus. Ut
 finem hunc consequamur, examen u-
 num non sufficit, sed repetendum est
 sæpius. Non sufficiebat Naamano se-
 mel tingi Jordane, ut mundaretur à
 lepra: lavandus fuit septies, ut inde
 purus exiret. *Per singulas noctes* lava-
 bat David lectum suum, & lacrymis
 suis stratum suum rigabat, neque ta-
 men arbitrabatur se mundum esse, sed
 ingeminabat, *Amplius lava me ab ini-*
quitate mea, & à peccato meo munda me.
 De altero fine examinis, quem in Con-
 fessione sacramentali consequimur, age-
 tur postea.

amori
 alitia,
 catis:
 m bo-
 , quæ
 divina
 iribus
 stituta
 n suis
 t. Hi
 sordi-
 & ita
 à viâ
 ician-
 o ani-
 arum
 atur ;
 i pro-
 tum à
 inctio
 orum.
 um ,
 situm
 s par-
 e ad
 urga-